

EXPUNERE DE MOTIVE

LEGE

privind punerea în acord a prevederilor Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, cu deciziile Curții Constituționale, Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, precum și a Deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului

Propunerea legislativă de modificare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală a fost determinată, pe de-o parte, de pronunțarea unor decizii de neconstituționalitate de către Curtea Constituțională de punerea în aplicare a Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale și Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană și, pe de altă parte, de armonizarea unor texte din Codul de procedură penală cu practica izvorâtă din deciziile Curții Constituționale și a instanțelor judecătorești.

Directiva privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, vizează anumite drepturi cum ar fi: **dreptul de a nu fi prezentat ca vinovat** de către autoritățile publice înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive (*art. 4 și 5*), **dreptul de a nu se autoincrimina** (*art. 7*), **dreptul de a păstra tăcerea** (*art. 7*), obligația **acuzării de a proba faptele** (*art. 6*) și **dreptul de a fi prezent la propriul proces** (*art. 8*). Nu în ultimul rând s-a prevăzut ca, orice îndoială cu privire la vinovăție trebuie să fie în **beneficiul persoanelor suspectate** sau acuzate astfel încât hotărârea trebuie să se întemeieze pe probe și nu pe simple acuzații sau presupuneri (*art. 3*).

Principiile prevăzute de directivă trebuie transpuse prin norme concrete, de natură a clarifica procedurile penale, astfel încât să nu fie posibilă condamnarea unor persoane în temeiul unor norme neprevizibile iar dreptul la un proces echitabil să fie încălcat.

În raport de cele menționate considerăm că prevederile actuale din Codul de procedură penală sunt insuficiente, urmând a fi modificate sau completate cu alte prevederi: art. 3, art. 4, art. 10, art. 21, art. 31, art. 40, art. 47, art. 70, art. 83, art. 102, art. 103, art. 116, art. 117, art. 145, art. 209, art. 220, art. 249, art. 250, art. 250¹, art. 281, art. 282, art. 307, art. 311, art. 341, art. 345, art. 348, art. 352, art. 392, art. 394, art. 406, art. 434, art. 438, art. 453, art. 457 și art. 466.

În ceea ce privește Directiva privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor, precum și Decizia Curții Constituționale nr. 11/2015, este necesară introducerea unor modificări legislative de natură a înlătura posibilitatea sancționării României pentru nepunerea în acord a legislației interne cu prevederile directivei cum ar fi: precizarea bunurilor care pot fi confiscate, evaluarea acestora, procedura de evaluare, precum și procedura de contestare a măsurilor dispuse de organele de urmărire penală sau instanțe.

La baza modificării unor texte din Codul de procedură penală s-au aflat dispozițiile de neconstituționalitate din următoarele decizii ale Curții Constituționale: 257/2017, 321/2017, 625/2016, 562/2017, 244/2017, 133/2015, 802/2017, 437/2017, 21/2017, 712/2014, 17/2017, 90/2017, 22/2017, 302/2017, 554/2017, 33/2018, 651/2017 și 2/2017.

Ca urmare a celor menționate urmează să expunem motivele și articolele ce fac parte din proiectul de lege anexat:

Modificarea art. 3 este necesară deoarece trebuie respectat principiul separației funcțiilor judiciare, principiu care asigură imparțialitatea în administrarea actului de justiție.

Acest principiu proclamă și garantează că în procesul penal se exercită următoarele funcții judiciare: de urmărire penală (prin organele de cercetare penală și procuror), de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale în cursul urmăririi penale (prin judecătorul de drepturi și libertăți), de verificare a legalității trimiterii sau netrimiterii în judecată (prin procedura de cameră preliminară) și de judecată (de către instanțele de judecată).

Or, în prezent, prin combinarea acestora este evident că imparțialitatea judecătorului și dreptul la un proces echitabil pentru părți, nu mai sunt garantate. Aceasta deoarece, odată ce judecătorul de camera preliminară admite că sunt întrunite condițiile necesare pentru începerea judecății, adică există suspiciunea rezonabilă că s-a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și sunt probele necesare care să dovedească acest lucru, este puțin probabil că el își va infirma propria judecată și va mai putea fi imparțial. Acest lucru se va întâmpla cu atât mai puțin

cu cât în cameră preliminară dispune și măsuri preventive grave, având competență în acest sens în actuala reglementare.

Art. 4 este modificat în conformitate cu articolele 45 din Directiva 343/2016 **care interzic**, pe parcursul procesului penal, **referirea la persoanele** implicate în calitate de învinuit sau suspect **ca fiind vinovate**, precum și prezentarea acestora prin utilizarea unor măsuri de constrângere fizică.

Pentru respectarea prezumției de nevinovăție se impune ca persoanele împotriva cărora se derulează proceduri judiciare nepublice față de care nu se pot apăra public, să nu fie acuzate în mod public de săvârșirea unor posibile infracțiuni. Acest lucru ar putea fi făcut numai după ce dosarul devine public și într-o formă cenzurată de un judecător, astfel încât acuzațiile formulate pe de o parte să nu fie de natură a influența martorii în declarațiile lor și pe de altă parte să dea posibilitatea celui acuzat public să se apere cu probe pertinente, care pot fi făcute publice. De altfel, în Cauza Morice vs. Franta, în care CEDO a statuat că o persoană acuzată în mod public își poate face apărări publice fără restricții.

De asemenea, se impune ca persoanele care sunt arestate preventiv să nu fie prezentate în mod public purtând cătușe sau alte mijloace de restrângere a libertății lor, pentru a nu le fi afectată prezumția de nevinovăție. În cauza Popovi vs. Bulgaria CEDO a reținut că prezentarea încătușată a unei persoane încalcă prezumția de nevinovăție și dreptul la viața privată (art. 8 CEDO). Astfel, există o practică a organelor de cercetare penală de a scurge public informații din dosare, de natură a crea emoție publică pentru ca ulterior să ceară arestarea preventivă cu motivarea că publicul s-ar arăta indignat dacă acea persoană, prezentată public ca un infractor, ar fi lăsată în libertate, acesta fiind chiar motivul arestării.

Discuțiile publice, dar și o serie de documente oficiale au confirmat că repartizarea dosarelor nu se realizează în mod aleatoriu, existând diferite modalități de fraudare a acesteia astfel încât se impune modificarea **alin. (2) ale art. 8**. Raportul întocmit de Inspekția Judiciară la nivelul unor instanțe a reținut că există diferite modalități de fraudare a repartizării aleatorii. De dată recentă, fostul președinte al Secției Penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție a recunoscut în fața Secției de Judecători a Consiliului Superior al Magistraturii că au existat situații în care repartizarea nu a fost aleatorie și s-a procedat la „blocarea unor complete”, cu consecința repartizării dosarului doar la completele neblocate.

Practic, dreptul la un proces echitabil nu poate fi respectat fără repartizarea aleatorie a cauzelor.

În ceea ce privește modificările propuse pentru **art. 10**, acestea sunt determinate, pe de-o parte de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului privind dreptul la un proces echitabil și, pe de altă parte, de prevederile art. 7 privind **dreptul de a păstra tăcerea și dreptul de a nu se autoincrimina** ale Directivei 343/2016.

Pentru a se garanta dreptul la apărare și exercitarea efectivă a acestuia se impune ca orice persoană să fie asistată de un avocat care să îi poată face apărările în mod efectiv. Astfel, dosare cu zeci, chiar sute de volume, sunt depuse la instanțe și se cere măsura preventivă cea mai grea, arestul preventiv, iar avocatul este nevoit să intre în sală fără a putea citi acele dosare și să pledeze pentru apărarea unui inculpat fără a cunoaște elementele dosarului. În aceste condiții, dreptul inculpatului este unul iluzoriu, pur teoretic, deoarece după reținere dosarul este adus a doua zi la instanță și se solicită, sub presiunea timpului, de către procuror, care a instrumentat dosarul, uneori o perioadă îndelungată, să pronunțe o soluție de arestare preventivă, în timp ce avocatul, fără a studia efectiv dosarul, trebuie să pună concluzii fără a parcurge materialul probator.

De asemenea, pe parcursul efectuării cercetării, pentru a putea formula apărări în cunoștință de cauză, se impune ca avocatul să poată studia materialul probator, pentru a putea să formuleze apărări în cunoștință de cauză.

Introducerea **alin. (4)¹** se impune pentru respectarea directivei privind prezumția de nevinovăție, care statuează că se impune ca dreptul la tăcere al suspectului sau inculpatului să nu fie de natură a-l incrimina sau a-i agrava situația, în orice mod.

În privința modificării **alin. (5) art. 10** se impune ca dreptul la apărare să fie exercitat pe deplin, iar egalitatea în drepturi a apărării și acuzării să fie consacrate legislativ pentru a exclude posibilitatea de interpretare că apărarea și acuzarea se află pe poziții de inegalitate.

Introducerea alin. (5)¹ - Pentru a se da eficiență principiului apărării efective, reglementat și de Directiva 343/2016 se impune ca actele efectuate fără respectarea dreptului la apărare să fie sancționate cu nulitatea acestora. În acest sens se impune

Introducerea a **două noi alineate la articolul 10** are ca scop garantarea dreptului la apărare, garantat și de CEDO, dar și de Directiva 343/2016, se impune ca discuțiile dintre suspect/inculpat și avocat să fie confidențiale. De altfel, această posibilitate este deja reglementată de legislația în vigoare, în legea care reglementează exercitarea profesiei de avocat, dar există situații în care aceasta nu se respectă și se pot intercepta/înregistra convorbirile dintre avocat și clientul său, pentru ca apoi să fie folosite pentru acuzarea inculpatului. De asemenea, pentru o apărare efectivă și asigurarea dreptului la un proces echitabil suspectul/inculpatul trebuie să beneficieze de interpret gratuit, astfel cum prevăd, de altfel, dispozițiile

procesual penale. Pentru respectarea acestora, se impune ca dreptul la interpret gratuit să fie consacrat expres, pentru a se evita ca aceste drepturi să nu fie respectate iar actul realizat fără respectarea acestor norme să nu fie anulat.

Raportat la Decizia Curții Constituționale nr. 257/2017 se impune modificarea **art. 21** astfel încât **introducerea în procesul penal a tipăresponsabile civilmente** să se poată face până la începerea procedurii de cameră preliminară.

Având în vedere art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului privind dreptul la un proces echitabil, **art. 31** urmează a fi modificat în sensul că **avocatul** asistă sau reprezintă părțile pe tot parcursul procesului cu scopul de a aduce un plus de precizie norme, care să nu poată fi interpretată că ar exista situații în care subiecții procesuali pot fi duși în fața organelor de cercetare ori a instanțelor fără a fi asistate de avocat.

Prin Decizia Curții Constituționale 321/2017 s-a prevăzut ca obligatorie modificarea prevederilor **art. 40** prin **introducerea recursului** la respingerea cererii de sesizare a Curții Constituționale privind hotărârile pronunțate de ultima instanță în ierarhia instanțelor judecătorești în materie penală.

Necesitatea modificării **art. 47** a fost determinată de **extinderea necompetenței materiale sau după calitatea persoanei** pentru toate instanțele, nu numai pentru cele inferioare. Actuala reglementare prevede că necompetența materială nu poate fi invocată dacă a fost investită o instanță superioară celei competențe material. Or, logica organizării instanțelor pe grade este tocmai aceea de a soluționa cauzele în funcție de grad.

Cu privire la modificarea intervenită la art. **64, introducerea alin. (1¹)** este necesară deoarece trebuie respectat principiul separației funcțiilor judiciare, principiu care asigură imparțialitatea în administrarea actului de justiție.

Acest principiu proclamă și garantează că în procesul penal se exercită următoarele funcții judiciare: de urmărire penală (prin organele de cercetare penală și procuror), de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale în cursul urmăririi penale (prin judecătorul de drepturi și libertăți), de verificare a legalității trimiterii sau netrimiterii în judecată (prin procedura de cameră preliminară) și de judecată (de către instanțele de judecată).

Or, în prezent, prin combinarea acestora este evident că imparțialitatea judecătorului și dreptul la un proces echitabil nu mai sunt garantate. Aceasta deoarece, odată ce judecătorul de camera preliminară admite că sunt întrunite

condițiile necesare pentru începerea judecării, adică există suspiciunea rezonabilă că s-a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și sunt probele necesare care să dovedească acest lucru, este puțin probabil că el își va infirma propria judecată și va mai putea fi imparțial la judecarea cauzei pe fond. Acest lucru se va întâmpla cu atât mai puțin cu cât în cameră preliminară se dispun și prelungesc măsuri preventive grave, precum arestul preventiv, având competență în acest sens în actuala reglementare tot judecătorul de cameră preliminară.

Se impune modificare cazurilor în care poate fi respinsă ca inadmisibilă o cerere de recuzare **art. 67 alin.(5)**, dat fiind faptul că pot fi respinse în acest fel cereri care sunt întemeiate, dar judecătorul refuză să le înainteze unui complet competent să le soluționeze.

Or, modificarea normei în sensul de a garanta părții că are acces la o procedură predictibilă și corectă este menită a oferi o garanție suplimentară pentru protecția drepturilor procesuale ale părților. Judecarea de către un judecător parțial a unei cauze penale poate afecta grav prezumția de nevinovăție și sarcina probei, deoarece judecata se va face pe considerente subiective, iar nu în baza unor probe solide.

Cu privire la cererea de abținere sau recuzare a procurorului, așa cum este prevăzută în **art. 70**, Curtea Constituțională s-a pronunțat, prin Decizia 625/2016, introducând, în mod obligatoriu, **controlul instanțelor judecătorești** asupra modului de rezolvare a cererilor.

Art. 74 alin. (2) se propune a fi modificat întrucât nu există nicio rațiune pentru care strămutarea să se dispună la aceeași curte de apel sau la o instanță din aceeași circumscripție, fiind fără sens o asemenea limitare. Mai mult, este necesar a fi lăsată la latitudinea instanțelor investite cu strămutarea cauzelor opțiunea de a stabili care ar fi cea mai potrivită instanță să judece cererea. Mai mult, uneori există argumente care ar putea justifica strămutarea la o instanță mai îndepărtată sau din altă circumscripție. Scopul strămutării la o curte de apel învecinată nu are nicio justificare logică și are drept scop să afecteze caracterul echitabil al procesului.

În privința **articolul 83**, pentru a da posibilitatea ca inculpatul să aibă dreptul de a participa la efectuarea oricărui act de urmărire penală la care dorește să participe în cursul urmăririi se impune modificarea, acesta fiind cel care cunoaște cel mai bine circumstanțele faptei și poate să exercite efectiv apărări, având în vedere că avocatul nu știe ce cunoaște un martor și ce ar putea fi acesta întrebând astfel încât să fie aflate cât mai rapid și mai corect

circumstanțele faptelor săvârșite. Acest lucru este impus de **art. 3 și art. 6 alin. (2) din Directiva 343/2016, care reglementează dreptul inculpatului/suspectului de a participa la propriul proces.**

Se propune modificarea **art. 91** pentru ca dreptul inculpatului să fie exercitat pe deplin, este necesar ca avocatul acestuia, ales și plătit, să fie prezent la termene pentru a-i asigura apărarea. În prezent, instanțele sau parchetele acordă termene indiferent de posibilitatea avocatului de a se prezenta și în acest fel obligă inculpatul să suporte consecințele aglomerării avocatului său. Asistarea sa de avocatul plătit și ales în considerarea persoanei avocatului este necesară, iar culpa avocatului în neasigurarea apărării nu poate fi suportată de inculpatul care nu are nicio vină că avocatul său nu se poate prezenta din cauza excesului de angajamente sau a lipsei de înțelegere a altor instanțe/parchete. În aceste condiții, dacă procurorul sau judecătorul constată că avocatul este în culpă pentru lipsa de diligență a avocatului urmează a aplica acestuia o sancțiune, iar nu inculpatului care a achitat un onorariu tocmai pentru a fi asistat în mod corespunzător și a ales un avocat pe care l-a considerat corespunzător, căruia i-a și achitat onorariul în consecință. Dacă avocatul induce în eroare organele judiciare pentru tergiversarea cauzelor și nu face proba că a fost angajat în alt contract, se impune sancționarea sa. Dacă însă numai lipsa de înțelegere a judecătorului/procurorului este cea care determină imposibilitatea de prezentare se impune ca inculpatul să beneficieze de termen pentru a fi apărat corespunzător. În plus, obligarea avocatului de a-și asigura substituirea este la limita supunerii la muncă forțată, deoarece nici un avocat nu poate fi obligat să îl substituie pe cel aflat în imposibilitate de prezentare, fiind încălcat dreptul acestuia de exercitare liberă a profesiei.

În vederea transpunerii Directivei nr. 343/2016 propunem modificarea **art. 92** în sensul reglementării dreptului oricărei persoane de a participa la propriul proces. Pentru respectarea principiilor „*dreptului la apărare*” și „*aflării adevărului*” apreciem că se impune o reglementare mai riguroasă a condițiilor pe care legiuitorul le oferă apărătorului suspectului/inculpatului de a participa la efectuarea actelor de urmărire penală.

Astfel, deseori în practică avocații au invocat faptul că sunt chemați de organele de urmărire penală la diferite activități procedurale, cum ar fi audierea unor martori, cu foarte puțin timp înainte de efectuarea acestora, fără a li se comunica numele persoanei ce urmează a fi audiată sau tipul de activitate ce urmează a se efectua.

Or, modul în care este sunt reglementate prevederile **art. 92 alin. 2** care prevăd în prezent această procedură **nu oferă garanțiile** necesare pentru a fi

siguri că într-adevăr drepturile suspectului/inculpatului sunt respectate și avocatul acestora nu participă decât formal la validarea unei proceduri derulate de organele de urmărire penală, fără ca apărarea acestuia să se realizeze în fapt. De asemenea, se impune a fi permisă participarea efectivă a suspectului sau inculpatului la efectuarea oricărui act de urmărire penală sau audiere, în măsura în care acesta solicită acest lucru, deoarece trebuie garantat dreptul acestuia de a se apăra personal în măsura în care dorește acest lucru, astfel cum prevede Directiva, care consacră dreptul acestuia de a participa la procedurile ce se derulează împotriva sa. Aceasta cu atât mai mult cu cât suspectul/inculpatul sunt singurele persoane în măsură să adreseze întrebările pertinente pentru stabilirea adevărului în cauză, fiind persoane direct interesate în a avea o conduită procesuală activă și cunoscând cel mai bine împrejurările concrete ale presupusei fapte. În actuala reglementare inculpatul/suspectul participă oricum la judecarea sa în fața instanțelor, unde martorii/persoanele vătămate/părțile civile sunt oricum audiate în prezența sa și acesta are dreptul de a le pune întrebări direct. Argumentul că inculpatul/suspectul ar speria victimele/martorii în faza de urmărire penală nu poate fi primit deoarece nu există argumente pentru care aceștia ar fi mai speriați în faza de urmărire decât în faza de judecată, pe de o parte, iar pe de altă parte atât în faza de urmărire, cât și de judecată dacă martorii/persoanele vătămate au temeri de a declara de față cu inculpatul/suspectul acestea pot primi în orice etapă procesuală statut de martor/persoană protejată ori acoperită.

În realitate, norma propusă prin prezenta este de natură a reduce riscul de mărturie mincinoasă, interesată de obținerea unor beneficii de natură penală, deoarece probabilitatea ca un martor să mintă scade dacă în fața sa se găsește cel astfel "denunțat". Or, având în vedere practica unor structuri de parchet, care a devenit deja publică și a condus la declanșarea unor proceduri disciplinare/penale, de a fi chemați de procurori de anumiți "martori" și a li se impune să facă denunțuri mincinoase, această normă, de participare a celui "denunțat" la audierea "denunțătorului" face mai dificilă menținerea declarației și a credibilității martorului mincinos. Dacă procurorul apreciază că în cauză nu sunt întrunite încă toate condițiile de punere în mișcare a acțiunii penale ori de dispunere a urmăririi penale față de o persoană întrucât nu există încă probe din care rezultă suspiciuni rezonabile că aceasta a săvârșit o faptă penală, atunci audierile se fac evident fără prezența suspectului/inculpatului, potrivit legii în vigoare. Aceasta deoarece efectuarea în continuare a urmăririi penale față de o persoană care devine suspect, respectiv punerea în mișcare a acțiunii penale față de o persoană care devine inculpat se fac de către procuror numai dacă există probe din care să rezulte suspiciunea rezonabilă că **acesta este cel ce a săvârșit acea faptă**. Astfel, există nenumărate cazuri în care, în fața instanței, rușinat de

minciunile din fața procurorului, pus în fața celui ”denunțat” mincinos martorul își modifică declarația. Or, o asemenea normă este de natură a evita acest tip de situații, când o persoană este trimisă în judecată în baza declarațiilor unor martori care în faza de judecată se răzgândesc și nu mai susțin declarațiile mincinoase din timpul urmăririi penale, care ar putea fi identificate prin prezența denunțatului în fața procurorului, chiar dacă denunțătorul are sau nu statut protejat/acoperit, potrivit reglementărilor în vigoare, care permit acordarea acestui statut dacă cel ascultat se consideră amenințat/pus în pericol/timorat.

Mai mult, din declarațiile publice ale conducătorilor parchetelor a rezultat că nu ar exista dosare în care un cetățean ar fi trimis în judecată numai pe baza unor denunțuri, fără alte probe, astfel că, dacă acele declarații sunt reale nu există temerea că acest text, astfel cum a fost propus, s-ar putea aplica în mod deficitar. Așadar, dispozițiile directivei care dau posibilitatea celui acuzat de a participa la propriul proces trebuie transpuse în mod corespunzător, efectele negative fiind contracarate de dispozițiile actuale existente în legislație și care pot fi utilizate în acest sens.

Se impune modificarea condițiilor reglementate de **art. 94** referitoare la dreptul organului de urmărire penală de a restricționa consultarea dosarului de către părți și subiecții procesuali principali, deoarece în actuala reglementare, dacă procurorul nu dispune punerea în mișcare a acțiunii penale și transformarea suspectului în inculpat acesta poate restricționa accesul la dosar, poate administra în condiții de netransparență orice probe consideră de cuviință fără ca părțile implicate să aibă dimensiunea faptelor și a aspectelor cercetate.

Ca atare, se impune crearea unei situații de egalitate juridică între apărare și acuzare în sensul că, pentru a fi în acord cu jurisprudența CEDO trebuie ca subiecții procesuali principali să cunoască starea de fapt și actele procedurale administrate în cauză, astfel încât să își poată formula o apărare eficientă și activă care să conducă la stabilirea adevărului în cauză și la soluționarea cu celeritate a acesteia. Secretul și obscuritatea, atunci când este vorba despre drepturi garantate de Constituție nu sunt compatibile cu principiile statului de drept.

În prezent, la judecarea cererii de arestare avocatul inculpatului are la dispoziție un termen insuficient pentru studierea dosarului, aflându-se astfel în imposibilitate de a-i asigura o apărare efectivă celui a cărui arestare se solicită. Este extrem de dificil astfel a se pune concluzii în privința măsurilor preventive, fără a avea cunoștință de materialul probator, știut fiind faptul că una dintre condițiile măsurii preventive o reprezintă suspiciunea rezonabilă că inculpatul a săvârșit fapta pentru care i se solicită arestarea. Or, este evident că nu se poate aprecia că dosare care conțin volume numeroase ar putea fi parcurs de

avocat în termenul scurt pus la dispoziție pentru pregătirea apărării. Or, imposibilitatea parcurgerii dosarului de către avocat este incompatibilă cu asigurarea dreptului la apărare în mod efectiv. Pentru a se evita expirarea mandatelor de reținere se poate institui practica în sensul ca persoana reținută să fie prezentată în aceeași zi cu propunere de arestare, dacă este cazul, tocmai pentru ca judecătorul și avocatul să poată studia în mod efectiv dosarul.

Introducerea **alin. (4) la art. 97**, se impune pentru ca mijloacele de probă să fie clar individualizate, fără a se putea extinde la orice alte mijloace de probă, care au putut fi obținute cu nesocotirea formelor legale exprese (de exemplu, interceptări ale unor conversații de către persoane private sau cu nesocotirea normelor legale de obținere a acestora). Mai mult, există nenumărate situații în care diferite persoane, din dorința de a confirma denunțuri, au depus în sprijinul susținerii lor înregistrări proprii, la care au făcut colaje, prin ruperea din context a unor discuții/convorbiri și astfel de ”probe” truate au condus la pronunțarea unor soluții de condamnare, fără ca prin efectuarea unei expertize să fie verificată veridicitatea și realitatea acestora.

Pentru întărirea prezumției de nevinovăție, prin consacrarea o dată în plus a principiului *in dubio pro reo*, în sensul că orice dubiu cu privire la vinovăția sa profită suspectului/inculpatului se propune modificarea **art. 99**.

În aplicarea Directivei 343/2016, respectiv a art. 6 privind sarcina probei și sancțiunile privind nelegalitatea îndeplinirii unor acte procedurale, precum și a Deciziei Curții Constituționale nr. 22/2018, considerăm că se impune modificarea **art. 102 prin constatarea nulității absolute** a probelor ~~ș~~mutate nelegal și excluderea probei și a mijloacelor de probă pentru a da eficiență principiului legalității desfășurării procesului penal și pentru transpunerea deciziei CCR nr. 22 din 18 ianuarie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.102 alin.(3), art.345 alin.(3) și art.346 alin.(4) din Codul de procedură penală. Prin aceasta s-a stabilit că aceste dispoziții sunt constituționale în măsura în care, prin sintagma „excluderea probei”, din cuprinsul lor, se înțelege și eliminarea mijloacelor de probă din dosarul cauzei.

Alineatul (3) al **art. 103** ar trebui completat în raport de art. 3 al Directivei 343/2016 și ale art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului privind dreptul la un proces echitabil **pentru a se respecta echilibrul** din cadrul probelor administrate, astfel încât hotărârea să se întemeieze pe **probe certe** administrate legal și **nu numai pe declarațiile martorilor** care beneficiază de impunitate, inculpaților care beneficiază de reduceri de pedeapsă ca urmare a recunoașterii

faptelor sau **martorilor protejați**.

În actuala reglementare se poate dispune condamnarea unei persoane în condițiile unei îndoieli rezonabile, ceea ce reprezintă un aspect de încălcare a prezumției de nevinovăție și a Convenției europene care statuează că nicio persoană nu poate fi condamnată dacă nu există o certitudine cu privire la vinovăția acesteia, iar orice dubiu trebuie să profite inculpatului. Acest tip de sintagme ”îndoială rezonabilă”, ”suspiciune rezonabilă” nu fac altceva decât să ridice la nivel de lege arbitrariul și să lipsească de previzibilitate norma în raport cu potențiale comportamente pe care cetățenii le-ar putea adopta la un moment dat. Ceea ce reprezintă ”îndoială rezonabilă” pentru un judecător poate să reprezinte pentru judecata altuia o situație de certitudine cu privire la existența unei infracțiuni și a vinovăției unui făptuitor. În plus, în actuala reglementare nu se indică criteriile concrete care definesc că o îndoială este sau nu rezonabilă și care este limita acestei rezonabilități. Se impune, de asemenea, ca o condamnare să nu fie dispusă decât atunci când există probe certe că o persoană a săvârșit o infracțiune. De aceea, atunci când o persoană este beneficiară a unor drepturi pentru declarațiile pe care le dă, acestea trebuie privite cu rezervă. Astfel, condamnările nu pot fi întemeiate în mare măsură pe astfel de declarații interesate, dacă ele nu se coroborează cu alte probe. Această reglementare este necesară, dată fiind avalanșa de denunțuri ori declarații ce ulterior sunt retractate, neputând exista siguranța că cele nertractate nu ar fi false. Or, în contextul în care în actuala reglementare din România, o persoană care ”denunță” o presupusă faptă de corupție (cum este darea de mită ori cumpărarea de influență) beneficiază de impunitate și nu este trasă la răspundere în niciun fel, oricând ar fi denunțată aceasta și, în plus, beneficiază de înjumătățirea pedepsei în legătură cu o altă faptă săvârșită de același ”denunțător”, este foarte greu de acceptat că o astfel de denunțare poate fi suficient de credibilă încât să servească în exclusivitate pentru pronunțarea o hotărâre de condamnare, renunțarea la pedeapsă ori amânarea a aplicării pedepsei.

Se impune completarea **art. 103** cu două noi alineate, **alin. (4) și (5)** pentru ca fiecare condamnare să fie dispusă pentru faptele pentru care s-a dispus trimiterea în judecată prin rechizitoriu. În prezent, există situații în care, după administrarea probatoriului în fața instanței, prin probele în apărare produse de inculpat situația de fapt reținută în rechizitoriu este infirmată. Cu toate acestea, instanța, **direct în motivarea hotărârii** dispune condamnarea inculpatului pentru o altă situație de fapt, fără ca acesta să poată intui ce are instanța în vedere și a avea posibilitatea să propună probe și pentru combaterea acestei modificări a situației de fapt. În cazul în care se constată o altă situație de fapt, se impune ca procurorul să deruleze o nouă urmărire penală, să dispună o nouă trimitere în judecată pentru o altă situație de fapt și inculpatul să poată propune probatoriu în

apărare pentru a putea combate noua faptă ce îi este imputată. Schimbarea încadrării juridice poate fi dispusă doar atunci când instanța constată că situația de fapt reținută în rechizitoriu a fost probată în fața instanței și primește o altă încadrare juridică, adică atunci când fapta îmbracă o altă haină juridică iar nu când în conștiința instanței ar fi fost o infracțiune săvârșită, dar care privește o altă situație de fapt decât cea inițială.

Este necesară limitarea în timp a unor declarații ale unei persoane, deoarece acestea, după o anumită perioadă de timp, nu vor putea să fie lucide și este posibil să le fie alterată capacitatea de a raționa

Se impune ca toate întrebările să fie consemnate, alături de motivele care au condus la respingerea acestora, deoarece dreptul suspectului sau inculpatului de a declara tot ceea ce consideră în sprijinul apărării sale nu poate fi îngrădit, acesta având dreptul să refuze să răspundă la acele întrebări la care apreciază că nu dorește să dea vreun răspuns, astfel încât am considerat necesară modificarea textului **art. 110** și introducerea unui nou alineat, **alin. (1)¹** pentru a se evita denaturarea declarațiilor prin reinterpretarea lor de către judecător, se impune ca, dacă în sala de judecată există posibilitatea înregistrării declarației, aceasta să fie transcrisă de greșier ulterior, iar judecătorul să poată derula mai rapid cercetarea penală, fără a fi nevoie de o consemnare aproximativă a declarației. Se impune a se utiliza timpul judecătorului cu cercetarea judecătorească, iar nu cu transformarea sa în greșier, care dictează declarații, cu atât mai mult cu cât ședințele sunt înregistrate, iar consemnările sunt doar motive de controversă între acuzare, apărare și judecător, care de cele mai multe ori consemnează ce înțelege el din declarație, iar nu cele declarate exact de cel audiat.

În privința modificării propuse de includere a două noi alineate la **art. 116**, trebuie menționat faptul că pentru respectarea art. 7 a Directivei 343/2016, am prevăzut că **martorul** nu poate fi obligat să depună mărturie în privința unor fapte ce l-ar putea autoincrimina, în virtutea dreptului la tăcere, consacrat de Directivă. Având în vedere că orice persoană are dreptul la tăcere și nu poate fi obligat să dea declarații care să îl incrimineze, se impune ca acest drept să fie menținut și atunci când este chemat ca martor în fața organelor judiciare.

De asemenea, pentru a evita această situație, se impune ca acesta să aibă dreptul de a fi însoțit de avocat în timpul audierii sale, care îl poate sfătui când să își rezerve dreptul la tăcere, pentru a se evita autoincriminarea. Astfel, în practică sunt extrem de dese situațiile în care o persoană este chemată în fața organelor de urmărire penală în calitate de martor, fiindu-i interzis dreptul de a fi însoțit de un avocat, și care, după audierea sa, să i se schimbe calitatea în suspect apoi în inculpat pentru faptele pentru care a depus mărturie și chiar poate supus unor

măsurile preventive drastice (reținere sau arestare) tocmai pentru că, nefiind protejat de dreptul la tăcere și neavând posibilitatea de a fi asistat de un avocat nu a putut lua cunoștință de acest drept și a dat declarații auto-incriminatorii.

Pentru transpunerea Deciziei Cuții Constituționale nr. 562/2017 urmează să se completeze **art. 117** cu precizarea că **persoanelor care au dreptul de a refuza să dea declarații** în calitate de martori se adaugă persoanele care au stabilit cu inculpatul sau suspectul relații asemănătoare celor dintre soți sau celor dintre părinți și copii, precum și persoanele care s-au aflat în trecut în această situație.

Se impune eliminarea dispozițiilor **alin. (3) art. 139** referitoare la supravegherea tehnică. Legea nu trebuie să permită și să legitimeze comportamente de genul: o persoană înregistrează o terță persoană în scopul de a o determina ulterior la un anumit tip de atitudine, sau poartă o discuție despre un terț și conduce discuția astfel încât acreditează ideea că terțul a săvârșit o faptă penală, iar ulterior prezintă această înregistrare organelor de urmărire penală, integral sau parțial, pentru a obține diverse beneficii judiciare sau în scop de răzbunare.

Aceste înregistrări ale unor terți pot fi utilizate în condițiile de la art. 97 alin. (2) lit. f), adică numai dacă au fost efectuate legal și poate fi stabilită realitatea sau veridicitatea acestora.

Modificarea dispozițiilor referitoare la consemnarea activităților de supraveghere tehnică prevăzută de **art. 143**, este necesară în sensul că potrivit actualei reglementări nu există nicio protecție oferită aspectelor de natură personală a persoanelor cercetate, drept dovadă informațiile "de can-can" apărute "pe surse" în mass media. Astfel, noua reglementare urmărește protejarea vieții private a tuturor persoanelor, în mod egal, astfel cum reglementează textul Constituției și prevede faptul că toate comunicările care nu au legătură cu fapta și persoanele ce fac obiectul cercetării să nu poată fi folosite sau atașate la dosarul de cercetare penală. Mai mult, se solicită mandate de la judecătorul de drepturi și libertăți și după obținerea convorbirilor, comunicărilor ori conversațiilor, se extinde urmărirea și cu privire la acele fapte ce se presupune că ar fi fost săvârșite, urmând ca fapta pentru care s-a autorizat măsura să nici nu mai prezinte relevanță, fiind doar pretextul supravegherii unei persoane care devine țintă. Pentru evitarea acestor situații, se impune ca numai fapta ce a stat la baza acordării mandatului să poată fi probată cu rezultatul celor obținute prin punerea în executare a autorizației.

Există suspiciuni în sensul că pe baza unor presupuse informații (în cea mai mare parte nereale) se solicită astfel de mandate de la judecător sau în baza

unui mandat de siguranță națională se interceptează anumite ”ținte” politice în anumite perioade, de regulă în perioada campaniei electorale. Ascultarea persoanei poate dura ani în șir pentru fapte nereale și ulterior, după 8-9 ani de interceptare se identifică un presupus ”denunțător”, interesat în rezolvarea situației sale juridice, care face un denunț cu privire la anumite aspecte, de cele mai multe ori inventate, iar acele interceptări extrem de îndelungate (care durează ani de zile) sunt utilizate pentru a ”proba” acea faptă, de exemplu, pentru a se dovedi că persoana interceptată o cunoștea pe cea ce a denunțat, aspect care însă nu a făcut obiectul supravegherii extrem de intruzive a acestuia. Or, o asemenea normă, că oricine poate fi interceptat oricât și că după o perioadă rezultatul poate fi utilizat pentru a proba orice împrejurare, chiar dacă nu reprezintă o faptă penală, încalcă flagrant dreptul la viață privată și aproape toate libertățile fundamentale și încurajează decidenții structurilor de forță să obțină astfel de mandate de interceptare ”preventive”, care pot fi utilizate ”la nevoie” pentru orice, inclusiv pentru aflarea strategiilor electorale ale țintelor. Un caz concret care ilustrează aceste aspecte este cel apărut public, al actualului președinte al Senatului, fost Prim-ministru, candidat la președinția României, care a fost interceptat aproape în permanență din 2008 și până în 2014 (până la această dată există date publice) chiar dacă nu a fost trimis în judecată pentru vreo faptă rezultată din acele interceptări, ci au fost utilizate pentru a proba fapte indirecte într-un dosar de mărturie mincinoasă. În cazul în care se constată, pe parcursul interceptării sau înregistrării, că sunt indici de săvârșire și pentru alte fapte, există posibilitatea, potrivit legii, să fie obținut mandat și pentru acele fapte pretins săvârșite, existând astfel posibilitatea de utilizare a acestora în alte cauze penale.

Cu privire la **informarea persoanei supravegheate**, așa cum se regăsește în **art. 145**, considerăm că, în raport de prevederile Deciziei Cuții Constituționale nr. 244/2017, ale art. 6 din Directiva 343/2016, precum și ale art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului privind dreptul la un proces echitabil, se impune, pe de-o parte **inclusiunea unor drepturi ale persoanelor supravegheate tehnic indiferent de calitatea** pe care acestea o au, și pe de altă parte a unei **proceduri de informare** a măsurilor de supraveghere și de contestare a măsurilor dispuse.

Pentru punerea în acord cu Decizia CCR nr. 51/2016. În contextul desecretizării protocolului de cooperare între PÎCCJ și SRI s-a constatat că cea mai mare parte a cazelor au fost instrumentate cu încălcarea legii, în sensul că s-au utilizat mandate de siguranță națională pentru obținerea de date și informații pentru alte tipuri de infracțiuni decât cele la care făceau referire dispozițiile legale aplicabile. Având în vedere că o normă primară nu poate fi modificată prin

acte oculte, secrete, cu forță juridică insuficientă, se impune completarea art. 145 cu un nou articol, **art. 145¹** și reintrarea în legalitate și utilizarea datelor din acele mandate doar pentru probarea acelor fapte. Mai mult, odată cu decizia Curții Constituționale s-a stabilit că Serviciile Secrete au realizat astfel de interceptări cu încălcarea Constituției și că decizia CCR trebuie aplicată în procesele aflate pe rol, dacă nu a fost pronunțată o soluție definitivă în cauză. Cu toate acestea, decizia CCR nu a fost pusă în aplicare și instanțele au continuat să considere legale acele probe, deoarece legiuitorul nu a intervenit să reglementeze aceste aspecte. Astfel, prezenta normă se impune pentru a face aplicabile cele statuate de Curtea Constituțională dar și de art.

13 din Legea nr. 14/1992, cu privire la imposibilitatea SRI de a realiza interceptări și de a le utiliza pentru alte cauze decât cele de siguranță națională.

În același timp, propunem abrogarea dispozițiilor **alin. (5) al art. 146¹**, care au fost introduse prin Ordonanța de urgență nr. 18/2006 și care permit procurorului să dispună obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane. Or, această măsură, fiind una extrem de restrictivă de drepturi, nu putea fi introdusă prin ordonanță de urgență și permite procurorului să dispună măsuri tehnice fără autorizarea prealabilă a judecătorului. Această măsură, chiar dacă poate fi dispusă de procuror numai în anumite situații, poate conduce la abuzuri, actul procurorului neaflându-se sub controlul instanței. S-a constatat în practică că, ori de câte ori procurorul a avut la dispoziție o normă legală în care putea dispune anumite măsuri, în anumite condiții, restrictive, excepționale (vezi rapoartele de constatare ale specialiștilor, mandatele de aducere, măsurile preventive) acesta a avut tendința de a le transforma în regulă și le-a dispus fără a justifica situația excepțională.

În mod similar celei de la **art. 146¹ alin. (5)** și dispozițiile **art. 153 și art. 153 - alin. (1¹)** au fost propuse a fi modificate pentru aceeași rațiune: evitarea arbitrariului în legătură cu drepturile individului, care trebuie protejate de independența judecătorului. De asemenea, în actuala reglementare legiuitorul a prevăzut extrem de lax condițiile în care procurorul poate solicita, obține și folosi date privind situația financiară a unei persoane, prevederile art. 153 neinterzicând utilizarea datelor aparținând terțelor persoane, ce nu au legătură cu obiectul cercetării. Acestea sunt apoi folosite public, în unele situații, pentru a se creiona un caracter nepotrivit al inculpatului, ce face cheltuieli voluptoarii, nepotrivite în opinia procurorului. Textul din actuala propunere prevede în mod expres faptul că pentru persoanele ale căror date financiare se solicită procurorul trebuie să indice infracțiunile presupus a fi săvârșite, iar datele suplimentare referitoare la alte persoane decât cele indicate în cerere să rămână confidențiale.

În actuala reglementare, se impune ca ori de câte ori se solicită un mandat de percheziție, procurorul să indice procurorului care sunt obiectele sau

persoanele căutate, prin raportare la indiciile deținute în legătură cu săvârșirea unor infracțiuni. Potrivit textului aflat azi în vigoare, judecătorul trebuie să includă în madatul de percheziție obiectele sau persoanele căutate la percheziție. În realitate, deși această obligație există în cod, nici procurorul și nici judecătorul nu o respectă de cele mai multe ori și acordă mandate de percheziție pentru o anumită "țintă", fără motivare și fără identificarea celor căutate. Pentru a se preîntâmpina aceste practici ilegale, care nu sunt generalizate la nivelul tuturor judecătorilor, se impune modificarea **alin. (8) al art. 159** ca identificarea obiectelor sau persoanelor căutate la percheziție să fie sancționată, tocmai pentru a se evita efectuarea perchezițiilor "în orb" de către organele judiciare, în speranța că poate se va găsi ceva compromițător la persoana al cărei domiciliu este percheziționat. Astfel, pe baza unor presupuse fapte penale, se solicită mandate de percheziție generale (de exemplu, pentru acuzații de abuz în serviciu săvârșite în urmă cu 8-9 ani în legătură cu semnarea unor acte administrative dintr-o instituție) și se ridică diferite bunuri personale ale persoanelor, care în mod evident nu se regăsesc pe mandatul de percheziție. Or, cu toate că percheziția nu poate fi făcută, potrivit legii în vigoare, în orb, ci pentru obținerea celor autorizate de judecător în mandatul de percheziție, acest lucru nu era respectat, dar nu exista nicio sancțiune pentru actele realizate fără respectarea acestor norme. Or, textul propus introduce o mai mare rigoare la efectuarea percheziției, astfel cum sunt ele reglementate de legea în vigoare și instituie expres sancțiunea nulității actului care se efectuează nelegal.

Modificarea **lit. i¹) alin. (2) al art. 161** se impune pentru ca organele judiciare să facă percheziții pentru a ridica probe ale unor infracțiuni, iar nu pentru a căuta infracțiuni la persoane "țintite".

Dispozițiile **art. 162 alin. (4)** urmează a fi modificate, deoarece din practica a rezultat că organele judiciare, cu ocazia perchezițiilor efectuate, procedează la ridicarea de înscrisuri și obiecte ce nu au nici o legătură cu cauza ce face obiectul cercetării sau cu persoanele vizate de procedurile judiciare, realizându-se practic o deposedare fără drept a acestor persoane pe termen nedeterminat de bunurile lor. Ca atare se impune reglementarea unui termen strict, în interiorul căruia organul de urmărire penală are obligația de restituire a acestora către proprietarii de drept. Aceste obiecte (computere, telefoane, poze de familie, acte autentice) sunt păstrate în posesia organelor de cercetare penală pentru perioade ce depășesc un termen rezonabil, ani de zile uneori. Practic, această modificare propusă vine să garanteze procedural dreptul la proprietate.

În mod corespunzător se modificăși **art. 162 alin. (5)** pentru a se defini în mod clar ce înseamnă obiecte care au legătură cu cauza, deoarece actuala reglementare prevede că mandatul se obține pentru obiecte sau date care au

legătură cu cauza. Cu toate acestea, nu se precizează în mod clar ce înseamnă acest termen, iar față de caracterul general în care se obțin mandatele, dublată de imprecizia normei ”țintă” procurorului nu își mai poate recupera ani buni documentele sau bunurile personale.

Este necesar ca și perchezițiile la instituții publice prevăzute la **art. 164, alin. (2)** să respecte regulile referitoare la percheziția domiciliară, deoarece au același scop, de a proba fapte împotriva unor persoane pentru care există suspiciuni de săvârșire, iar nu de a căuta fapte în anumite instituții sau împotriva unor persoane - țintă. În actuala situație, deși legea nu prevede această posibilitate, organele de cercetare se deplasează la sediul unor instituții și, fără a solicita ceea ce caută, potrivit legii, pornește prin birourile acelei instituții, în orice încăpere și ridică uneori toate instrumentele electronice (computere, servere) sau toate documentele din arhivă. În acest fel, instituția este pusă în imposibilitate de a-și continua activitatea, nemaiputând să deservească cetățenii, în absența documentelor, computerelor, etc.

Pentru a se evita aceste situații, care nu sunt posibile oricum potrivit actualei reglementări, se impune o precizie mai mare a normei, astfel încât sancțiunile perchezițiilor realizate nelegal să fie prevăzute expres în legislația procesual-penală.

Norma propusă pentru **art. 168** reprezintă o reglementare care prevede în mod expres faptul că datele care nu privesc infracțiunea pentru care se efectuează cercetări trebuie distruse. Este o formă de protecție a drepturilor persoanei privind viața sa privată, astfel încât abuzurile să poată fi prevenite. Acele date sunt obținute fără a exista mandat și de obicei se folosesc diverse pretexte pentru a se face percheziții abuzive, fie pentru fapte inexistente, fie la persoane din apropierea unor persoane vizate în mod real, în speranța că vor fi găsite indicii despre săvârșirea unor fapte de către alte persoane sau de alte fapte de persoana vizată. Mai mult, aceste materiale pot fi folosite în scop de intimidare, pentru obținerea unor probe împotriva unor persoane țintite, cu încălcarea loialității obținerii probelor. Uneori, aceste date personale ale celor cercetați ajung în mass media și pot afecta grav imaginea acelor persoane. În plus, pentru fiecare persoană și pentru fiecare faptă trebuie să existe în mod real posibilitatea de a fi percheziționat numai prin mandat acordat de judecător, care să poată fi criticat pentru vicii de nelegalitate. Această normă este de natură a preveni o situație de fapt extrem de gravă: se obțin mandate de percheziție extrem de largi, inclusiv pentru sisteme informatice, pe baza unor indicii inventate, iar în sistemul informatic abia după ridicare se caută presupuse ”infracțiuni”, care să fie reținute în sarcina persoanei devenită țintă.

În același sens este necesară și introducerea unui nou articol, **art. 171¹** pentru obiectele ridicate ori predate să fie utilizate numai pentru a proba infracțiunile ce se cercetează, iar nu pentru a construi ipoteze ireale despre diferite fapte ce ar putea fi extinse din cele identificate. Aceste norme, propuse a se introduce, au ca rol să completeze actualele reglementări existente, care nu permit ridicarea oricăror obiecte sau înscrisuri decât cele prevăzute în madatul de percheziție. Or, nu există nicio rațiune pentru care actele efectuate cu încălcarea legii de către procuror ar trebui să rămână nesancționate și ar putea fi derulate cercetări penale, trimiteri în judecată ori condamnări cu încălcare legislației procesual penale, deoarece nu sunt menționate expres sancțiuni pentru aceste comportamente nelegale. Ori de câte ori se descoperă obiecte interzise la deținere ele pot fi ridicate în temeiul legii, iar dacă alte obiecte decât cele căutate ar fi extrem de dificil de identificat ca fiind obiecte ce probează săvârșirea unor infracțiuni, deoarece nu se poate imagina ce obiecte ar putea fi găsite care nu ar fi interzise la deținere și care ar proba, prin ele însele, săvârșirea *de plano* a unor infracțiuni. În realitate, și aceste norme au fost folosite denaturat, prin utilizarea aceluiași principiu: o ”țintă” față de care nu există vreo probă certă că a săvârșit infracțiuni (cu excepția unor ”informări” de la SRI, care nu avea dreptul să le facă) se lua ”în vizor” ani de zile, era interceptată, supravegheată, filată, percheziționată în scopul de a i se identifica anumite fapte și, prin reinterpretarea celor identificate, produce probe pentru incriminarea acestei persoane.

Or, identificarea unor fapte penale, astfel cum au fost ele în vedere la data redactării codului de procedură penală, a avut în vedere descoperirea unor fapte penale real săvârșite, iar nu instituirea unor măsuri drastice, intruzive, în viața privată a unor persoane cu funcții publice, care devin ”ținte” și față de care se declanșează aparatul statal cu tot arsenalul său de mijloace juridice și tehnice intruzive.

Pentru asigurarea principiului procesului echitabil se impune reglementarea obligației ca expertul să fie desemnat aleatoriu prin **introducerea alin. (2¹) la art. 172**. Pentru acest scop, este necesară tragerea la sorti și prezența părților (incupați, suspecti, părți civile, părți responsabile civilmente) pentru a se asigura caracterul transparent al desemnării.

Art. 172 alin. (9) se propune a fi modificat pentru că nu se justifică efectuarea unor rapoarte de constatare dacă există experți independenți în acel domeniu, deoarece este lipsită de sens această formă, a unei constatări în materie de expertiză. Constatarea poate fi dispusă pentru aspecte care nu țin de expertiză. Nu are sens justificarea prin urgența efectuării actului, deoarece dacă un expert nu poate efectua acea expertiză în acel termen urgent, nu se poate

explica cum ar reuși să o efectueze un specialist angajat al parchetului, cu aceeași specializare cu cea a expertului. Dacă un expert nu reușește să o efectueze în acel termen atunci înseamnă că era obiectiv imposibil și că urgența afectează de fapt calitatea lucrării respective, cu nesocotirea drepturilor subiecților procesuali și a caracterului obiectiv al probei astfel obținute.

Atunci când se dispune efectuarea rapoartelor de constatare acestea trebuie să fie cu respectarea regulilor profesiei, iar nu prin derogare de la acestea, deoarece altfel nu au valoare științifică și nu pot servi scopului pentru care au fost efectuate, motiv pentru care propunem introducerea **alin. (10¹) la art. 172** .

Modificarea **alin. (12) al art. 172** impune revenirea normei la forma inițială, adică cea de dinaintea Ordonanței de urgență care a eliminat caracterul obligatoriu al expertizei dacă raportul de constatare este contestat.

Cu privire la drepturile experților independenți autorizați și a modului în care trebuie consemnate opiniile acestora în cuprinsul rapoartelor de expertiză, practic nu fac altceva decât să așeze pe poziții de egalitate organele judiciare și subiecții procesuali principali, propunem modificarea **art. 175 alin. (2) și art. 178 alin. (2¹)**.

La acest moment, actuala reglementare nu permite experților independenți autorizați să participe efectiv și activ la efectuarea raportului de expertiză, prezența acestora fiind formală pe parcursul efectuării procedurii. Se încalcă dreptul la apărare al subiecților procesuali principali, deoarece expertul acestora nu are dreptul de a lua cunoștință de toate actele și probele pe care expertul oficial, ales de organul judiciar își întemeiază opinia. Mai mult decât atât, în prezent, în mod nelegal, opiniile formulate de experții independenți autorizați nu sunt consemnate în raportul de expertiză care se întocmește în cauză. În concluzie, având în vedere practica CEDO în materie și reglementările și principiile referitoare la dreptul la apărare și aflarea adevărului în cauză, de impune așezarea pe poziții de egalitate a celor două categorii de experți

În același sens, se impune și modificarea modului în care specialiștii structurilor de parchet înțeleg să-și îndeplinească atribuțiile referitoare la efectuarea rapoartelor de constatare tehnico-științifică, prevăzut la **art. 181¹**. Atât timp cât procedura aplicabilă rapoartelor de expertiză este una clară, predictibilă, întemeiată pe contradictorialitate și prezenta expertului oficial și al celui desemnat de subiecții procesuali principali, considerăm că se impune o procedură similară și cu privire la această probă, ce se dorește a fi una științifică. Este evident că se evită în acest fel abuzurile și lipsa de transparență cu privire la concluziile formulate de acești specialiști, care nu au calitatea de experți, dar care emit judecăți de valoare și întocmesc lucrări ce se doresc a fi științifice. Or, se impune ca dacă există experți judiciari în materia în care se

cere specialistului să efectueze raport, atunci este obligatoriu să se apeleze la aceștia, neexistând nicio rațiune pentru care urgența mare în soluționarea cauzei să fie respectată prin efectuarea expertizei, iar nu prin raportul de constatare. Astfel, nu există nicio rațiune pentru care un specialist ar întocmi mai repede decât un expert în domeniul în care se efectuează expertiza un raport, dat fiind că activitățile pe care trebuie să le deruleze din perspectivă tehnică trebuie să fie identice, fie că este vorba despre expertize topografice, de evaluare, financiar – contabile, etc. Astfel, procurorul poate fixa termene scurte pentru efectuarea expertizei, singura diferență fiind doar diferență de obiectivitate care caracterizează o expertiză a unui expert judiciar în raport cu un raport de constatare, astfel cum au statuat în mod constant instanțele de judecată. S-a constatat frecvent în practică, faptul că astfel de lucrări au fost întocmite de specialist în 24 de ore de la dispunere, deși ele se doreau a fi lucrări complexe administrate în cauze complexe. Este evident că prezenta expertului parte al inculpatului sau suspectului nu poate fi decât benefică pentru aflarea adevărului în cauză.

Raportat la art. 3 și 6 din Directiva 343/2016 propunem modificarea **alin. (11) al art. 209** cu privire la condițiile în care se pot dispune măsurile preventive referitoare la arestul preventiv și arestul la domiciliu, în sensul că între infracțiunile săvârșite cu violență și cele economice sau de altă natură trebuie să se realizeze o distincție cu privire la măsura preventivă care se dispune în cauză. Este nefiresc și împotriva hotărârilor pronunțate de CEDO ca persoane, care nu au avut un comportament violent în societate să fie arestate preventiv pentru presupuse fapte săvârșite cu 5- 10 ani în urmă.

Mai mult decât atât, se constată că motivarea procurorului, prin care cere luarea măsurii arestului preventiv, și a judecătorului care dispune această măsură să se întemeieze pe considerații generale, date de un potențial pericol pentru societate și pe faptul că opinia publică ar fi revoltată, dacă acea persoană ar fi cercetată în stare de libertate.

Ca atare, modificările pun într-o ordine firească toate aceste aspecte menționate mai sus, și transformă între-adevăr într-o răspundere personală faptele săvârșite de o persoană, deoarece motivările vor fi personale. Mai mult, s-a dovedit eșecul unei astfel de justificări pentru opinia publică în privința arestărilor, având în vedere că în anul în care s-au dispus cele mai multe arestări la nivel înalt a scăzut cel mai mult încrederea publică în justiție, potrivit barometrului european.

Art. 213 alin. (2) Se impune modificarea pentru punerea în cord cu decizia nr. 17/2017.

La **art. 218** se propune modificarea reglementărilor cu privire la condițiile în care se pot dispune măsurile preventive referitoare la arestul preventiv și arestul la domiciliu, în sensul că între infracțiunile săvârșite cu violență și cele economice sau de altă natură trebuie să se realizeze o distincție cu privire la măsura preventivă care se dispune în cauză. Este nefiresc și împotriva hotărârilor pronunțate de CEDO ca persoane, care nu au avut un comportament violent în societate să fie arestate preventiv pentru presupuse fapte săvârșite cu 5- 10 ani în urmă.

Mai mult decât atât, se constată că motivarea procurorului, prin care cere luarea măsurii arestului preventiv, și a judecătorului care dispune această măsură să se întemeieze pe considerații generale, date de un potențial pericol pentru societate și pe faptul că opinia publică ar fi revoltată, dacă acea persoană ar fi cercetată în stare de libertate.

Ca atare, modificările pun într-o ordine firească toate aceste aspecte menționate mai sus, și transformă între-adevăr într-o răspundere personală faptele săvârșite de o persoană, deoarece motivările vor fi personale. Mai mult, s-a dovedit eșecul unei astfel de justificări pe opinia publică în privința arestărilor, având în vedere că în anul în care s-au dispus cele mai multe arestări la nivel înalt a scăzut cel mai mult încrederea publică în justiție, potrivit barometrului european.

Astfel, arestul preventiv pentru aceste infracțiuni, neviolente, se poate dispune când sunt motive obiective, în timp ce atunci când se apreciază că nu se justifică obiectiv arestul preventiv, care oricum se execută în condiții inumane, astfel cum a statuat CEDO. Mai mult, arestul preventiv este utilizat pentru a se obține ”denunțuri”, mai exact a se inventa fapte penale în scopul instrumentării altor dosare pentru alte ținte.

În cadrul controlului de constituționalitate, prin Decizia 22/2017, Curtea Constituțională a considerat că **în lipsa unor mențiuni exprese** privind condițiile în care se poate dispune o noua măsură a arestului la domiciliu textul **art. 220** este neconstituțional încât acesta urmează a fi completat în sensul că **o măsură privativă de libertate nu se poate baza** pe aceleași temeiuri care au fundamentat prima măsură luată.

Pentru aceleași rațiuni menționate la art. 218 se impune modificarea **alin. (2) al art. 223**. Arestul preventiv se va dispune doar pentru motive obiective, care să prevină producerea unor consecințe, deoarece el este o măsură de natură a preveni ceva, iar nu pentru a executa anticipat o pedeapsă.

Pentru modificările de la **alin. (3) al art. 223 și alin. (1¹) art. 226** se impune argumetarea concretă a motivelor pentru care se impune privarea de libertate.

Pentru transpunerea în legislație a Deciziei CCR nr. 17/2017 propunem modificarea **alin. (1) al art. 235 și alin. (3) art. 242.**

În vederea transunerii Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană urmează a se modifica **art. 249, art. 250 și art. 250¹** pe de-o parte prin **stabilirea unor evaluări** corecte a bunurilor confiscate, iar pe de altă parte, cu privire la **termenul** pentru care pot fi luate măsurile asigurătorii, procedura de contestare a măsurii.

Dreptul de proprietate este grav afectat prin menținerea la nesfârșit a măsurii asigurătorii, astfel că se impune a fi contestată ori de câte ori apar elemente noi, de natură a se schimba soluția.

Mai mult, nu se pot sechestra bunuri peste valoarea celor necesare pentru acoperirea prejudiciului cauzat prin infracțiune, deoarece sechestrul nu este o pedeapsă, ci o măsură asiguratorie de natură a ajuta la recuperarea prejudiciului din infracțiunea presupus săvârșită. Or, în actuala situație, deși legea nu permite aceste măsuri nelimitate, pentru a se raporta cifre cu bunuri uriașe ce au fost sechestrate de către o anumită de parchet, aceste sechestre au fost instituite în valoare nelimitată, depășind valoarea presupusului prejudiciu ori produs al infracțiunii.

Noile modificări propuse pentru **art. 250 și 250¹** permit persoanei să conteste măsura sechestrului, nu doar modul de aducere la îndeplinire, potrivit deciziei CCR nr. 24/2016.

Prin reglementarea **art. 265 alin. (2)** se dorește a se evita utilizarea abuzivă a forței de coerciție a statului împotriva cetățenilor, care în mod evident, dată fiind natura infracțiunii care se prezumă că au săvârșit-o nu pot fi ridicați cu forța, atâta timp cât nu au avut cunoștința de derularea unor proceduri judiciare în ceea ce-i privește. Or, deși citarea este regula generală, parchetele utilizează ca regulă mandatele de aducere, la care participă și mijloacele mass media pentru a relata aceste aspecte.

Se dorește întărirea garanțiilor și protecției ce este conferită drepturilor și libertăților, așa cum prevăd tratatele și convențiile internaționale și Constituția României

Modificarea **alin. (2) art. 267** se impune a garanta egalitatea de arme între acuzare și apărare. Având în vedere că organele de cercetare pot accesa baze de date cu diferite organe, cu care au protocoale de colaborare, se impune ca, pentru a se putea apăra de cele rezultate din accesarea acelor baze de date, să poată fi

utilizate numai baze de date care sunt accesibile și părților, avocaților ori experților lor parte. În caz contrar, datele pretins obținute nu pot fi verificate și nici stabilită veridicitatea și realitate acestora ori dacă nu cumva în acele baze de date nu există alte informații ce ar putea schimba complet situația.

Prin Decizia nr. 302/2017, Curtea Constituțională a considerat că este necesară modificarea **art. 281** în sensul **stabilirii nulităților absolute** privind încălcarea normelor de competență materială a organului de urmărire penală și a instanței, precum și a normelor de competență după calitatea persoanei.

Cu privire la **nulitățile relative**, în raport de Decizia Curții Constituționale 554/2017 propunem modificarea **art. 282 alin. (2)** în sensul ca această nulitate să poată fi invocată și **din oficiu** de către judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară și instanța de judecată.

S-a propus modificarea prevederilor **art. 305 și 307** referitoare la condițiile în care se poate dispune începerea urmăririi penale, în sensul că se evită abuzurile organelor de urmărire penală, care **cunosc cine este prezumtivul făptuitor, aleg să nu înceapă urmărirea penală cu privire la acesta, pentru a administra în lipsă probe, fără a asigura prezența avocatului suspectului**. Nu aceasta a fost voința legiuitorului atunci când a reglementat această procedură. Ca atare, s-au prevăzut condiții clare când se începe urmărirea penală cu privire la faptă și făptuitor.

Modificările **art. 307** privind **aducerea la cunoștință a calității de suspect**, au avut la bază prevederile art. 3 și 6 ale Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale și se referă la aducerea la cunoștință **a faptelor, a probelor, a încadrărilor juridice**, precum și a **drepturilor procesuale**, lipsa acestora ducând la nulitatea totală sau parțială a actelor de urmărire penală.

Pentru evitarea unor acuzații informale, care nu reprezintă fapte penale, se impune ca procurorul să descrie fapta penală, în elementele sale constitutive și să precizeze care sunt probele pe care se sprijină acuzația, pentru a putea să își formuleze apărările în mod efectiv.

Decizia Curții Constituționale nr. 90/2017 a constatat neconstituționalitatea alin. (3) al **art. 311** care **nu prevedea obligația** organului de urmărire penală de a aduce la cunoștință **schimbarea încadrării juridice**, astfel încât prin prezentul proiect de lege am formulat cuvenitele modificări.

Se propune în modificarea **art. 335** limitarea în timp a dreptului procurorului ierarhic superior de a infirma soluția de clasare a procurorului care a desfășurat cercetarea, în absența unor probe noi, având în vedere că starea de incertitudine cu privire la vinovăția sau nu a unei persoane nu poate dura o perioadă de timp nelimitată. Astfel, orice procuror ierarhic are obligația ca, în termen de 6 luni de la pronunțarea soluției, să se asigure că acea soluție este legală și, în absența unor noi probe, soluția va rămâne definitivă în privința acelei fapte.

La **art. 340** considerăm necesar ca orice persoană ale cărei drepturi au fost lezate prin acte ale organelor de urmărire penală să le poată ataca în fața instanțelor, mai exact la judecătorul de cameră preliminară, deoarece o procedură judiciară penală nu poate rămâne nesancționată de un judecător, singurul care înfăptuiește justiția și care apără drepturile și libertățile individuale.

Cu privire la **soluționarea plângerii de către judecătorul de cameră preliminară**, așa cum este reglementată în **art. 341**, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 733/2015 a constatat că dispozițiile sunt parțial neconstituționale necesitând modificări privind **admiterea plângerilor împotriva soluțiilor de renunțare** la urmărirea penală și **schimbarea temeiului de drept** al soluției de clasare dacă prin acestea nu se creează o situație mai grea pentru persoana care a făcut plângerea. Mai mult, în ceea ce privește conținutul textului alin. (11) al art 341 acesta este foarte neclar, existând posibilitatea a se interpreta că probele nelegale pot fi introduse în apel.

În procedura de **judecată în camera preliminară**, potrivit textului în vigoare de la **art. 345**, se prevede posibilitatea prezentării **doar de înscrisuri noi**. Prin Decizia Curții Constituționale nr. 802/2017 s-a constatat neconstituționalitate normei astfel încât în camera preliminară **pot fi administrate orice mijloace de probă** nou prezentate, se pot pune concluzii de către părțile în proces și procuror, citarea fiind obligatorie. În același sens se impune și modificarea alin. (3), lit. a) a art. 346.

La **art. 346, alin. (3) litera d)** se impune a fi modificată pentru asigurarea echilibrului între apărare și acuzare. Având în vedere aceste aspecte, pentru corelare și oferire de eficiență privind separația funcțiilor judiciare se impune abrogarea **alin. (7) al art. 346**.

Alineatele (11) și (12) ale articolului 352 urmează a se modifica în raport de Decizia Curții Constituționale nr. 21/2017 cu privire la **informațiile clasificate**, declasificarea acestora, accesul avocatului la informații clasificate. Pentru

respectarea principiului egalității de arme și a principiului procesului echitabil prevăut în art. 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului informațiile clasificate vor fi înlăturate ca probe atunci când accesul avocatului nu este permis la acestea.

Prin introducerea **alin. (4) la art. 375** se propune precizarea expresă în cuprinsul textului codului de procedură penală a împrejurării că declarațiile unui singur martor nu pot constitui temei exclusiv de condamnare. Astfel, este binecunoscut principiul de drept *testus unus testus nullus* (declarația unui singur martor nu are valoare în contra declarației celui acuzat), dar acest principiu poate fi nesocotit uneori în practică de procurori și judecători. Pentru a se evita aceste situații este necesar a fi consacrate expres aceste principii: declarația unui singur martor sau a unui inculpat nu poate constitui temei exclusiv pentru pronunțarea unei soluții de condamnare, adică nu poate constitui unica probă împotriva inculpatului pentru a se reține presupusa faptă de care este acuzat.

Articolele 392, 394 și 406 urmează a fi modificate în raport de Decizia Curții Constituționale 33/2018 precum și de Decizia CEDO pronunțată la 7 martie 2017 în cauza Cerovsekși Bozicnik împotriva Sloveniei, astfel încât **redactarea și semnarea hotărârii** nu se pot face **decât** de judecătorul sau judecătorii în țfa a cărora a avut loc **deliberarea și pronunțarea**.

Se impune reglementarea situației în care până la motivarea soluției, judecătorul nu mai face parte din sistem sau din diverse motive nu mai poate motiva soluția. Pentru respectarea dreptului la un proces echitabil este necesar ca judecătorul care pronunță soluția să fie cel care o motivează, deoarece numai acesta știe pe ce probe și-a întemeiat această soluție, un altul neficând altceva decât să caute motive pentru justificarea soluției, care nu au fost avute în vedere de cel ce a pronunțat această soluție. CEDO a statuat că această modalitate de a proceda contravine Convenției (Decizia CEDO din 07.03.2017 cazul Cerovsek și Bozicnik contra Sloveniei)

Necesitatea modificării **art. 421 punctul 2 lit. a) și b)** este impusă de rejudecarea și dacă prima instanță nu a efectuat o cercetare judecătorească efectivă sau sentința nu este motivată prin raportare la datele și împrejurările cauzei ori este motivată prin preluarea ca atare a conținutului rechizitoriului pentru a se evita condamnările determinate de copierea rechizitoriilor și care nu conțin argumente pe care se sprijină condamnarea în mod concret și pentru care au fost eliminate argumentele în apărare ale părților.

Introducerea **alin. (2) la art. 421** - Având în vedere jurisprudența CEDO se impune ca în calea de atac să nu fie aplicată o soluție de condamnare prin reconsiderarea argumentelor și probelor avute în vedere de prima instanță.

Acesta este, de altfel, sistemul juridic din mai multe state europene, dar și din SUA.

Astfel, inculpatul nu poate fi condamnat direct în apel, pentru că în primă instanță, fiind protejat de prezumția de nevinovăție, nu este obligat să aducă probe în apărare, acuzarea fiind cea care trebuie să probeze toate elementele constitutive ale unei infracțiuni.

Or, după ce este achitat pentru o faptă, acesta este condamnat direct în apel, fără un probatoriu suplimentar, prin reconsiderarea argumentelor acuzării, fiind pus apoi în imposibilitate de a formula probe pentru eliminarea argumentelor care au condus la condamnarea sa.

Înlăturarea prezumției sale de nevinovăție nu poate fi făcută direct în apel, având în vedere că CEDO a statuat că ori de câte ori o persoană e **condamnată** trebuie să aibă dreptul la o cale de atac. Asta ar presupune ca ori de câte ori inculpatul este condamnat direct în apel să aibă la dispoziție o nouă cale de atac devolutivă, astfel că un astfel de mecanism nu ar avea eficiență. Așadar, ori de câte ori procurorul nu reușește să convingă judecătorul că o persoană este vinovată, reinterpretarea probelor și a legii aplicabile direct în apel, de alți judecători, este extrem de periculoasă, ridicând semne serioase întrebare cu privire la probele în dovedirea vinovăției pe care procurorii le au la dosar.

Modificarea **art. 426** se impune pentru ca orice hotărâre definitivă să poată fi atacată, de exemplu cele din camera preliminară, iar nu doar cele din apel.

Decizia Curții Constituționale nr. 651/2017 obligă la modificarea **art. 434** în sensul că se pot **ataca cu recurs** în casație soluțiile pronunțate în procedura privind recunoașterea învinuirii.

În conformitate cu Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale și anume cu art. 3 și art. 6 propunem modificarea **art. 438** în sensul **introducerii recursului în casație** în favoarea condamnatului precum și în urma hotărârilor pronunțate de CEDO care constată încălcarea drepturilor fundamentale.

Necesitatea modificării cazurilor în care se poate face recurs în casație este dată de faptul că instituția, așa cum a fost modificată prin legea 255/2013, a fost golită de conținut, deoarece marea majoritate a cazurilor în care se putea promova recursul în casație au fost abrogate înainte de intrarea în vigoare a Codului.

De altfel, aceste cazuri s-au regăsit și în vechea reglementare din CPP, iar CEDO a statuat că nu poți utiliza o cale extraordinară de atac pentru a condamna

o persoană, iar nu pentru a afla adevărul în privința nevinovăției sale.

Or, interesul statului din perspectiva oferirii protecției drepturilor și libertăților cetățenilor într-o modalitate reală și conformă cu prevederile tratatelor la care România este parte, și nu de a oferi formal norme juridice a căror aplicabilitate este imposibil de realizat.

La 3 ani de la intrarea în vigoare a acestui cod aproape niciun recurs în casație nu a fost admis, dovedindu-se astfel ineficiența acestei căi de atac.

Față de situațiile noi apărute cu privire la instrumentarea dosarelor, se impune introducerea unei căi de reformare efectivă, pentru a se verifica dacă au fost realizate condamnări reale sau nu în această perioadă.

În cadrul **procedurii de revizuire** a hotărârilor, în conformitate cu Decizia Curții Constituționale nr. 2/2017 urmează a se modifica **art. 453 și 457**, atât cu privire la **suplimentarea cazurilor** de revizuire, cât și cu privire la **termenele** de introducere a cererii. O persoană nu poate să rămână condamnată și să suporte consecințele unei asemenea condamnări, în temeiul unei norme neconstituționale, fără a avea posibilitatea să invoce acea decizie în propria sa cauză. Altfel spus, nepriceperea legiuitorului la elaborarea legii nu poate produce efecte în privința drepturilor individuale, care au fost restrânse prin mijloace penale cu încălcarea Legii Fundamentale.

Articolul 8 al Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale a prevăzut **dreptul de a fi prezent la proces** ca un drept ce trebuie respectat de fiecare stat prin asigurarea unei **legislații corecte**, de natură a da posibilitatea inculpatului de a fi informat în timp util cu privire la proces și la consecințele neprezentării sale și cu privire la dreptul de a fi reprezentat de un avocat. Pentru respectarea acestui articol, **art. 466** care prevede **redeschiderea procesului** penal în cazul judecării în lipsă a persoanei condamnate a fost modificat în sensul **de a se îndeplini toate procedurile prevăzute de lege** privind aducerea la cunoștință a drepturilor de care beneficiază pentru a se prezenta în procedura de deschidere a procesului penal, personal, asistat sau reprezentat.

Introducerea **alin. (3) la art. 539** se impune pentru a stabili în mod cert ce înseamnă privare de libertate nelegală, dat fiind faptul că s- a stabilit de către ÎCCJ că norma este imprecisă și că, în actuala formulare, nu orice privare de libertate este nelegală.

Mai mult, instanța investită cu soluționarea cererii de reparare a pagubei nu se poate transforma în instanța de control judiciar a hotărârii de dispunere a

măsurii privării de libertate.

Or, cetățeanul declarat nevinovat nu poate fi lipsit de daune doar pentru că o măsură preventivă a ”părut” legală, având în vedere că orice formă de privare nelegală de libertate poate fi considerată represiune nedreaptă.

În aceste condiții, este mai mult decât evident că niciodată nu se va considera că un judecător a arestat nelegal o persoană, căci ar presupune o eventuală inculpare a acestora pentru represiune nedreaptă.

Or, o persoană achitată este în mod vădit privată de libertate în mod nelegal, fiind prejudiciată în raport cu o persoană la fel de nevinovată, care însă nu a făcut subiectul unor cercetări incorecte și a unor măsuri de coerciție de o asemenea gravitate.

Modificarea **alin. (2) și (3) ale art. 587** propune o simplificare a procedurii de liberare condiționată, prin permiterea persoanei încarcerate să atace hotărârea, dar nu și procurorului, care nu poate aprecia dacă cel condamnat sau nu.

Introducerea **alin. (3¹) la art. 587** este determinată de faptul că parchetele specializate urmează să își păstreze competența în limitele speciale stabilite de legiuitor și să nu o extindă nepermis la cauze care nu au legătură cu scopul pentru care au fost înființate acestea. De aceea, la soluționarea cauzelor privind liberarea condiționată, care nu sunt fapte de corupție și nu necesită specializări deosebite, este necesar a participa procurori de la parchetele de drept comun, iar nu de la cele specializate, care trebuie să își dozeze eforturile și resursele pentru scopul pentru care au fost înființate și care trebuie respectat, astfel cum a statuat Curtea Constituțională în deciziile sale.

Pentru o precizare mai clară a cazurilor de contestație la executare, pentru a preveni situațiile incerte, mai ales cele referitoare la intervenția unor legi mai favorabile propunem modificarea **art. 598, alin. (1) lit. d)**. De asemenea, prin pronunțarea unor soluții de către CCR se impune ca cel condamnat să poată formula contestație la executare, deoarece nimeni nu poate executa pedepse pentru fapte care nu mai sunt prevăzute ca infracțiuni în legea penală sau pentru care Curtea Constituțională a statuat că au un conținut care nesocotește Legea Fundamentală.

În același timp se impune instituirea unor dispoziții tranzitorii care să dea posibilitatea aplicării noilor norme și cauzelor în curs de soluționare, acestea fiind de imediată aplicare. Acesta este, de altfel, și scopul acestor modificări, de a normaliza o situație excesiv de intrizivă în drepturi a organismelor statale, care să permită un echilibru între realizarea instrucției penale și respectarea

drepturilor fundamentale, a dispozițiilor Curții Constituționale și a Convențiilor Europene la care România este parte, dar și a Directivelor europene în această materie.

Pentru a asigura o interpretare unică, previzibilă și clară a reglementărilor cuprinse în Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, considerăm ca fiind necesară și **aplicarea unei unități terminologice**. Constatând că în Codul de procedură penală se utilizează sintagmele „bănuială”, „suspiciune rezonabilă” „presupunere rezonabilă”, pentru a asigura un caracter accesibil și previzibil se propune **înlocuirea acestora cu sintagma „probe certe, dincolo de orice îndoială”** în toate textele din Codul de procedură penală. În acest sens, propunem eliminarea sintagmelor „banuială rezonabilă” și „suspiciune rezonabilă” cu sintagma „**probe certe, dincolo de orice îndoială**” pentru a se asigura o limitare a caracterului subiectiv al aprecierii îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege, în următoarele articole: art. 15, art. 61 alin. (1), art. 64 lit. f), art. 71, art. 103 alin. (2), art. 124 alin. (2), art. 125, art. 138 alin. (12), art. 139 lit. a), art. 140 alin. (2), art. 146¹ lit. a), art. 147 alin. (1) lit. a), art. 148 alin. (1) lit. a), art. 150 alin. (1) lit. a), art. 152 alin. (1) lit. a), art. 154 alin. (1), art. 157 alin. (1), art. 158 alin. (2) lit. b), art. 159 alin. (3), (4) lit. b) și c), art. 165 alin. (2), art. 170 alin. (1), art. 185 alin. (1) și (2), art. 188 alin. (1), art. 196 alin. (1), art. 202 alin. (1), art. 215 alin. (7), art. 217 alin. (9), art. 218 alin. (1) și (3), art. 221 alin. (11), art. 223 alin. (1) lit. d) și alin. (2), art. 293 alin. (2), art. 305 alin. (3), art. 307 alin. (2), art. 326 și art. 493 alin. (1).

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de lege anexat, pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare.